

Környezetvédelmi audit

2.0 verzió

2023 - 2028

A dokumentum kódja	KÖRNYEZET
Verziószám	2.0
Állománynév	kornyezetvedelmi_audit_2023.pdf
Oldalszám	24 oldal
Készítette	MIT Környezetvédelmi munkacsoport Bálintné Fadgyas Eszter, Lovas-Szabó Kitti, Pádár-Deák Krisztina, Vas Gábor Tamás, Veresné Lefler Katalin, Verle Ágnes
Jóváhagyta	Minőségirányítási Tanács
A jóváhagyás dátuma	2023. március
A hatálybalépés dátuma	2023. március

A MÓDOSÍTÁSOK LISTÁJA

Verzió	Állománynév	Oldal- szám	Módosította	Jóváhagyta	A jóváha- gyás dá- tuma	A hatályba- lépés dá- tuma
1.0	kornyezet- ved_audit.pdf	3	Minőségirá- nyítási Ta- nács	Minőség- irányítási Tanács	2017	2017

 Minőségirányítási Tanács vezetője

 igazgató

TARTALOM

BEVEZETŐ	4
KONCEPCIÓ	5
ELLENŐRZŐ LISTA.....	6
ZÖLDKÖNYVTÁR MUNKACSOPORT.....	11
ZÖLD KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK.....	12
PARTNERSÉG, EGYÜTTMŰKÖDÉS	17
PÁLYÁZATOK	18
ZÖLD IRODÁK.....	19
ENERGETIKA	21
ÉPÜLET ENERGETIKA	21
KÖZMŰSZOLGÁLTATÁSOK HASZNÁLATA.....	21
INFOKOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK	22
TERVEK.....	22
KONKLÚZIÓ	23

Bevezető

A Bródy Sándor Könyvtár elkötelezett a környezetvédelem- és az ökotudatos intézményi infrastruktúra és menedzsmentszemlélet meghonosításában, szem előtt tartva a regionális, az országos, az Európai Unió (EU Tanács) és az ENSZ Környezetvédelmi Programjának törekvéseit, állásfoglalását. Igyekszik tudatosan építeni és felhasználni a rendelkezésre álló erőforrásokat, mind közvetlen, mind közvetett környezetének megformálásában. Vármegyei, városi és regionális szerepét kihasználva példaként kíván utat mutatni a környezetvédelem területén a kulturális intézményeknek és a könyvtár látogatóinak. Ezen társadalmi szerepvállalás a könyvtárunk számára szükségszerű, amelyre a 2021-es IFLA trendek is több ponton felhívják a könyvtárak figyelmét.

A környezetvédelem az könyvtári ágazatban hosszú múltra tekint vissza, a Bródy Sándor Könyvtárban is kiemelt területek egyike. A Környezetvédelmi audit dokumentum hiánypótló szándékkal készült, amely feltárja a megvalósult folyamatokat, illetve stratégiát biztosít a szervezet számára.

A dokumentum keletkezését nagyban befolyásolta az aktuális geopolitika, az éghajlatváltozás és a gazdasági hatások. Az épület, a berendezések és a menedzsment ellenőrzési listája biztosított széles rálátást az intézmény körülményeire és működési mechanizmusára.

Az intézmény környezetvédelmi dokumentációja több hazai és külföldi szervezet törekvéseiből és dokumentumaiból inspirálódott, felhasználva az ipari ágazat ajánlásait is:

- Eger Megyei Jogú Város Fenntartható Energia akciótervének felülvizsgálata (2019)
- Eger Megyei Jogú Város Fenntartható városfejlesztési stratégiája (2022)
- IFLA trendek
- Kulturális és közösségfejlesztési stratégia Eger (2017-2024)
- KDS-K projekt
- CLIP Zöldkönyvtári kiáltvány
- IFLA - ENSULIB (Environment, Sustainability and Libraries) szekció
- IFLA Green Library Award
- ENSZ Környezetvédelmi Programja

A 21. század kihívásai, a 4. ipari forradalom hatásai, a környezeti változások - amelyek akár szélsőségesen változásokat okozhatnak életünkben és gyűjteményünkben - elkerülhetetlenek a könyvtári ágazatban. Intézményünk igyekszik megfelelő válaszokat találni ezen kihívásokra, hogy a lehető legjobban ellenálljon a felmerülő fenyegetéseknek, és elmozduljon a leghatékonyabb energiahatékonyság irányába.

Könyvtárunk elősegítheti felhasználóinak és dolgozóinak klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálását, a mérsékelt fogyasztás és a alkalmazkodás korrekcióját.

Koncepció

Környezetvédelmi audit tükrözi elhivatottságunkat és bemutatja a környezeti teljesítményünk alakulását. Bepillantást nyújt a múltban megvalósult eredményeinkbe és a közeljövőben megoldandó terveinkbe, amely szorosan összefügg a Bródy Sándor Könyvtár minőség iránti elkötelezettségével.

A Bródy Sándor Könyvtár kiemelt ügynek tekinti a környezettudatos szemléletet saját fenntartható környezetében, valamint nagy hangsúlyt fektet a környezetterhelés minimalizálására. Intézményi kultúránkban jelentős szerepet tölt be az ökotudatos gondolkodásmód meghonosítása, egy olyan tudatos jövőkép kialakítása, amelyben a környezetvédelmi szempontok és a fenntarthatóság a munkafolyamatok szerves részeként integrálódnak a mindennapokba.

Kiemelt jelentősége van természeti erőforrásaink optimalizált alkalmazásának, és azok tudatosan mértékletes felhasználásának. A pazarló és a nem költséghatékony folyamatokat intézményünk minőségbiztosítási szempontok alapján véleményezi, korrigálja, illetve alternatívát biztosít helyette. Hasonló tudatosság jellemzi az intézmény energiafelhasználását, amelynek fejlesztésére különböző innovatív és környezettudatos megoldásokat alkalmazunk.

Környezetünk védelme érdekében több területen tudatosan tervezett megoldásokat vezetettünk be. Jelentős előrelépés történt a hulladékügy, a vízügy, a tervezett energiafelhasználás, a közlekedés, valamint az épületenergetika területein.

A fenntarthatóság és ökológiai lábnyomunk minimalizálása épületeink és eszközeink korszerűsítésével, valamint a kollégáink tudatossága segítségével kontrollálható. Az eszközök energiahatékony felhasználása mögött tudatos intézményi döntések vannak, amelyeket a környezetvédelmi szempontok erősen befolyásoltak. Ezen eszközök ideális alkalmazása csak a munkatársak akaratlagos döntései során valósulhatnak meg, amely szervezeti kultúránkban, mint ökotudatos viselkedés jelenik meg.

Büszkék vagyunk kollégáinkra, hiszen a környezettudatos szemléletmód nagyban hozzájárul a belső környezetünk megóvásához, valamint ezt a látásmódot igyekeznek továbbadni a könyvtárunk falain túl is. Ezzel is erősítve a természetvédelem, a fenntartható fejlődés és az újrahasznosítás jelentőségét.

Fontos szerepet tölt be a Bródy Sándor Könyvtár társadalmi szerepvállalása - amely a civil szervezetekkel, oktatási intézményekkel, önkormányzatokkal és különböző kulturális intézményekkel fennálló partnerkapcsolatokat felhasználva - igyekszik minél nagyobb hatást gyakorolni környezetünk megóvása érdekében. Intézményünk példamutató kezdeményezéseket karol fel, különböző platformokon segíti ezen törekvések meghonosítását, és minél több emberhez igyekszik eljuttatni ezeket az információkat.

Ellenőrző lista

A könyvtár komplexitásából adódóan a lehető legtöbb információt igyekeztünk begyűjteni az intézményről. Az ellenőrző lista a legszélesebb rálátást nyújtotta a könyvtár működésére, habár nem tért ki egyelőre kevésbé fontosnak tartott területre.

Projekt tervezés, finanszírozás
<ul style="list-style-type: none">• Előzetes megbeszélés az intézmény vezetésével és a környezetvédelmi munkacsoporttal a fenntarthatósági célokról és a létesítés kritériumairól• „Zöld Könyvtár” fogalmának definiálása:<ul style="list-style-type: none">○ gazdaságos,○ környezetbarát,○ forrástakarékos.• Telephelyeinken magas komfortérzet és egészséges környezetet biztosítása a könyvtárlátogatók számára, optimális illeszkedés az adott szociokulturális környezetbe (nagypréposti palota, gyermekkönyvtár, fiókkönyvtárak)• A könyvtárlátogatók és a fenntartó környezetvédelmi céljainak megfogalmazása• Az épület(ek) ökológiai egyensúlyának előzetes figyelembevétele• Célkitűzések a működési költségek kiszámításához<ul style="list-style-type: none">○ Az ROI (Return-on-Investment - a befektetés megtérülésének mutatója) átfogó figyelembevétele• A fenntarthatósági szempontok létrehozása (Fenntarthatósági táblázat)• A rendelkezésre álló pénzügyi támogatás figyelembevétele
Közbeszerzés
<ul style="list-style-type: none">• A közszférának példaképnek kell lennie, különösen egy oktatási és kulturális létesítmény esetében, mint például egy könyvtár• Fenntarthatósági kritériumok:<ul style="list-style-type: none">○ A Bródy Sándor Könyvtár ökológiai lábnyomának meghatározása○ Nyilatkozat az egyedi környezeti célokról○ Egy átfogó kép alkotása a fenntarthatósági kérdésekkel kapcsolatos követelményekről○ Tanúsítványok ellenőrzése
Telek/hely
<ul style="list-style-type: none">• Ökológiai feltételek az ingatlan és környékén keletkező emisszió és zaj, amely a környező épületek fűtéséből és a túlterhelt közúti forgalomból adódik• Jelentős erőforrások felhasználása történt a Nagypréposti palota felújítása során• Elhelyezkedésünk optimális a közösségi közlekedés szempontjából• Kevés a szabad parkolóhely az intézmény környezetében, de a kerékpárok tárolása védett, zárt helyen biztosított• A telephelyek környezete parkosított, az igazgatási épület udvara parkosítást igényel• A főépület és az igazgatás épületei műemlékvédelem alatt állnak, a Felsővárosi Fiókkönyvtár energiakoncepció-optimalizálást igényel

<p>Épületstruktúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagytömegű falszerkezet, gazdaságos energiamegtartással rendelkezik • Kellemes érzetet keltő, helytakarékos helykihasználás • Helytakarékos az épület technológiai kialakítása során, intelligens elrendezéssel • Az energiafelhasználás minimalizálása a terek zónákra bontása révén, amelyek az egyes könyvtári funkciók különböző követelményeihez igazodnak. Korszerű klíma berendezésekkel, fan coil rendszerrel és ergonomikus szempontokat szemelőt tartó energiatakarékos világítással felszerelve. • Átfogó erőforrástakarékos kompakt tárolás a könyvek és eszközök számára, valamint a nyilvános terekben a látogatóknak • Karbantartás-barát szerkezet
<p>Homlokzatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Részben felújított, illetve restaurált ablakok az épületekben • Szerkezeti védelem a napfény ellen mélyen fekvő ablakok segítségével, valamint spaletták, reluxák alkalmazásával
<p>Az épület klimatizálás</p> <ul style="list-style-type: none"> • A légkondicionáló rendszer központi szabályozott vezérlése • A klímák használatának mellőzése • Klimatizálás a különböző könyvtári funkciók szerint • A falak saját belső hőmérsékletének használata • A természetes szellőzés biztosítása • Belső levegő minőség ellenőrzése, a káros anyagok és gázok keletkezésének elkerülése • A belső terek levegőjének újra hasznosítása • Az ablak üvegezésének minősége (termikus szigetelés) • A könyvtár bejárati és beltéri klímájának temperálása portál alkalmazásával a főépületben • Napfény elleni védelem • Strukturális szempontok napsütés elleni védelemhez: alacsonyan fekvő ablakok
<p>Energia, fény</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nappali fényviszonyok kihasználása a terekben • A mesterséges fények szabályozott használata • Energiahatékony fűtés • Áram megtakarítás – levegő-levegő típusú hőlégszivattyús rendszer segítségével előállított hőenergia • Fogyasztás mérők alkalmazása a Felsővárosi Fiókkönyvtár központi fűtésrendszerén • Havi szintű fogyasztásmérés telephelyekre lebontva, energiaforrások alapján (víz, gáz, elektromosáram) • Hővisszanyerés a benapozottság az eszközhasználat közben nyert hőtermelésből • Szellőzés: természetes szellőzés

<ul style="list-style-type: none"> • Világos falfelületek és bútorok használata az épületek tereiben • Hatékony világítás ellenőrzés (kapcsolók, vezérlők) • A kültéri világítási rendszer mozgásérzékelővel és fényérzékelővel szabályozott • Egyedi világítás vezérlés az olvasóterekben • Elektromos villanykapcsolók, mátrix szerkezetű és szakaszoltan vezérelhető kapcsolók az olvasói terekben • Fényforrások mindegyike LED technológiára épül (energiahatékonyság, életciklus – life cycle - költségszámítás, újrahasznosítás) • Melegvíz használat csökkentése, helyi termosztatikus szabályzóval kontrolált • Vízspórolására alkalmas berendezések használata, a mosdókban öblítőtartály, a teakonyhákban energiatakarékos mosogatógépek
<p>Belső berendezések</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyi vállalkozásokból beszerzett berendezések, illetve nagy bútorigipari vállalatok által előállított termékek, többnyire újrahasznosított alapanyagokból • Tartósság a szem előtt tartása • Környezetbarát termékek • Könnyen tisztán tarthatóság
<p>Padlóburkolatok és szőnyegek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fa padlóburkolatok eredeti állapotra való visszaállítása történt, a régi faanyag újra hasznosításával • Az új fa padlóburkolat megfelelő hatósági tanúsítványokkal rendelkező alapanyagokból készült • Könyvtári bútorok zömében újrahasznosított, ökológiailag megújult termékekből tevődik össze • Az öko-egyensúlyt a régi bútorok újra hasznosításával fokoztuk • A megújuló és újrahasznosítható anyagok használata fokozott igényként merült fel
<p>„Zöld” infokommunikációs technológia (Green IT)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Új PC-k beszerzése helyett újrahasznosított (TechSaver) PC-k beszerzése történt • A meghibásodott készülékek korszerűsítése és reaktiválása • A vékony kliens környezet biztosítása az IKR használatához (energiatakarékoság, hosszabb élettartam) • Távoli vezérlés segítségével történő szupport (nincs személygépkocsi használat) • Hardver tanúsítvány – Energy Star, ECT – rendelkezik az összes IKT eszközünk • Nyomtatók központosítása, hálózati erőforrás megosztása • Kapcsolható elosztók számítógépek és nyomtatók számára • Szoftver megoldások alkalmazása az energia fogyasztás optimalizálására (Készenléti állapot, Stand-by állapot) • Munkaállomások a lehető legtöbb helyen Hot desking-ként működnek (nincs dedikált felhasználója a számítógépnek) • Papírhasználat csökkentése, újrahasznosított papírok és címkék alkalmazása

<ul style="list-style-type: none"> • Direct termal (hőpapír) technológia kivezetése, helyette a Termo transfer alkalmazása
<p>Használói szolgáltatások</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Reprográfiai szolgáltatások esetén (nyomtatás a szkennelés helyett) a digitális kétrétegű (OCR) vagy a kétoldalas nyomtatás elsőbbséget élvez irodai környezetben, amit a látogatóinknak is javasolunk • Az önkölcsönzői terminálok folyamatos elérhetősége • Alternatívák a műanyag zacskókra a könyvtárban: kosaras kölcsönzés vagy szatyros kölcsönzés • A könyvtári kávéautomata papírpoharat használ, fa pálcikával (újrahasznosított kellékek) • A könyvtári foglalkozáson és rendezvényeken papír, üveg, porcelán poharakat használunk • Nem könyvjellegű kölcsönzést is biztosítunk pl. társasjáték • Civil szervezetek számára kölcsönzünk speciális eszközöket, pl. vászon, projektor, erősítő, hangfal, stb.
<p>Könyvtári menedzsment</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Motivált és érdekelt alkalmazottak • EU-s, országos és regionális jogszabályi megfelelés • A környezetvédelemmel szembeni elvárások folyamatos fejlesztése • Felelősség a fenntartható célok eléréseért, valamint stratégiai megtervezéséért • A költségek és a használat átláthatóságának biztosítása az intézmény minden területén • Versenyelőny kihasználása, regionális- és lokális vállalkozások előnyben részesítése
<p>Létesítmény gazdálkodás (facility management)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Szelektív hulladékgyűjtés és újrahasznosítás biztosítása a dolgozók és a látogatók számára • Takarító céggel szembeni elvárások: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tisztító anyagok: gazdaságos használat ○ Tisztítás (környezetbarát tisztítás: padló, vizesblokkok) ○ A nem környezetbarát termékek elkerülése a tisztítás során ○ Használjunk inkább nem-toxikus, vízalapú tisztítószerrel az olajalapú termékek helyett; parfümmentes és lebomló termékek használata ○ Egészségügyi ellátás (törölköző, újrahasznosított papírtörölő, töltőanyagok, stb.) • A csomagolások újra hasznosítása az intézmény több területén <ul style="list-style-type: none"> ○ Gyűjteményszervezési csoport ○ Informatikai osztály ○ Könyvtárközi kölcsönzés ○ Hevestéka hálózati csoport • Akkumulátorok, elektromos készülékek és alkatrészek újra hasznosítása, reaktíválása, esetleges értékesítése • Elektromos készülékek partner cégünk általi újra hasznosítása

- Zajterhelés csökkentése a takarítás alatt (porszívó), a munkaállomások használat közben (PC, szerver, aktívperifériák, fénymásoló)
- LED fényforrások használata
- Hagyományos fényforrások (izzószálas, halogén, kompakt fénycső) és elemek újra hasznosítása kihelyezett gyűjtőpontok segítségével
- Fénycsővek, halogénizzók cseréje energiatakarékos LED fényforrásra

A zöld könyvtár iroda

- Helyi könyvkötők igénybevétele javításokra (CO₂ egyensúly, szállítás)
- Irodai kellékek és felszerelés származása, energiahatékonysági és újra hasznosítási szempontok figyelembevétele
- A helyi szállítók előnybe részesítése
- Tanúsítvánnyal rendelkező szállítók előnybe részesítése az irodatechnika, az informatika és a logisztikai cégek kiválasztásánál
- Könyvszállítás (CO₂ egyensúly, csomagolóanyagok)
- Hot-desking alkalmazása a látogatói ellátás teljes területén
- A papírfelhasználás csökkentése az intézmény teljes területén
- Digitális archiválás és felhőalapú technológiák alkalmazása
- Zöld irodaszerek beszerzésének előnyben részesítése
- A hulladék csökkentése és szelektív gyűjtése (papír, műanyag, üveg, akkumulátorok, digitális adathordozók)
- Újra használható nyomtatópatron, tintatartályok és tonerek használata a fénymásolóinknál és a nyomtatóinknál
- A mérgező, káros vagy nehezen újrahasznosítható anyagok használatának teljeskörű mellőzése
- Fűtés az intézmény minden területén egyénileg és központilag is kontrolálható
- Személyzeti étkező és teakonyha:
 - energiatakarékos elektromos készülékekkel vannak felszerelve
 - víztakarékos mosogatógép biztosítja a rendezvények utáni takarékos fűtőmosogatást
- Az összdolgozó- és a csoport szintű értekezleteken ökotudatosságról szóló tréningeket tartunk az alkalmazottaknak

Stratégiai célok

- Tudatos gazdálkodás, az energiára fordított költségek átláthatósága: az átláthatóság takarékoságot eredményez
- A takarékoság ellenőrzése - havi mérőóra leolvasások által kapott értékek rögzítése és ellenőrzése
- Kollektíven kitűzött célok az energiatakarékoság jegyében
- Jutalmazási és ösztönzési rendszerek kialakítása
- Befolyásoló üzleti partnerek (kiadók, könyvkereskedők, szállítók) ösztönzése a környezettudatos partnerkapcsolat kiépítése érdekében
- Új célcsoport megszólítása a könyvtár látogatói és a könyvtár látókörében kevésbé preferált csoportok irányába

<ul style="list-style-type: none"> • Stratégiai partnerség megtervezése és kivitelezése a Környezetvédelmi audit alapján
<p>Marketing és PR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fenntarthatóság és arculat kialakítása, biztosítása, amelynek célja a zöld könyvtár megteremtése • Mottó: „A zöld könyvtár egy fenntarthatóbb jövőért” • A könyvtár proaktív magatartása segít válaszokat adni és megelőzni a környezetvédelemben felmerülő kihívásokat (szelektív, tájékoztató és újra hasznosító) • A Könyvtárunk példamutató folyamatokat vezet be, fogad be vagy karol fel, akár civil csoportokkal és a fenntartóval közös gondozásban • Támogatók megnyerése a fenntarthatóságon keresztül (támogatókat, alapítványokat, 1% adófelajánlás, partnerprogram) • Energiahatékonysági tanúsítvány beszerzése, promotálása • A szervezett és sikeresen fenntartott könyvtári ökológiai tevékenységek bemutatása és népszerűsítése a helyi- és a közösségi médiában • A Bródy Sándor Könyvtár munkatervének és a beszámolójának is hangsúlyos részét képezi a környezetvédelem (energetika)
<p>Zöld épületek tanúsítványai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A könyvtárunk céljai között szerepel az IFLA Zöld könyvtári díj megpályázása
<p>Környezeti menedzsment</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rendszeres szakmai továbbképzéseken való részvétel • A Környezetvédelmi audit időszakos és tervszerű felülvizsgálata • A Környezetvédelmi munkacsoport periodikus tapasztalatcseréje, benchlearning
<p>Termék tanúsítványok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Klímavédelmi Hatóság (F-GÁZ) tanúsítvánnyal rendelkezik minden klíma és hőlégszivattyús berendezésünk

Zöldkönyvtár munkacsoport

A könyvtárak a történelem kezdete óta a dokumentumok megőrzésével, rendszerezésével, valamint ezen értékek közvetítésével foglalkoztak. Ezen dokumentumok és a könyvtárban felhalmozódott tudás megosztása az egyik legnemesebb erőforrásmegosztás a kultúra területén. Az erőforrásaink megosztását ugyan több szabályzat és törvény is kontrolálja, de a könyvtárosok kreativitását felhasználva ez megjelent a környezetvédelem területén is. Könyvtárunk példamutató kezdeményezésekkel karolt fel több programot. Másfél évtizede folyamatosan több zöld program valósult meg a British Council Hungary-val (GatewayUK) közös szervezésben, elkezdődött több állat- és környezetvédelemmel kapcsolatos webhely (pl. animalssavetheplanet.com) szisztematikus bemutatása. Könyvajánlóink között rendszeresen megjelennek a környezetvédelmi és a fenntarthatósággal foglalkozó kiadványok.

Intézményünk életében nagyon sok ponton megjelent a környezet közvetlen és közvetett védelme, megóvása. A minőségpolitikai kihívások igyekeztek közös mederbe terelni a környezeti elvárások iránti fokozott igényt. Ennek hatására elkerülhetlenné vált, hogy a

könyvtáron belül a Minőségirányítási Tanács keretében Zöldkönyvtári munkacsoport jön létre.

Munkacsoportunk fő feladatának a zöld könyvtárrá válást tűzte ki legfőbb céljának. Javaslatokon és stratégiákon munkálkodik a fenntartható könyvtári infrastruktúra kialakításáért, valamint feltárja és elemzi az intézményen belüli folyamatok viszonyát a környezetvédelem különböző területein belül.

A már megvalósult zöld könyvtári szolgáltatásokat a munkacsoport bemutatja a környezetvédelmi auditon keresztül, illetve igyekszik az intézmény stratégiai- és minőségi politikájához alakítani a teljes körű környezetvédelmi modellben.

Zöld könyvtári szolgáltatások

A könyvtárak működése eleve az újrahasznosítás, és a javak közös hasznosításán alapul. A könyv és egyéb dokumentumok cseréje azt a gondolatot és praktikus gyakorlatot testesíti meg, hogy a szükséges dolgokat nem kell mindenkinek birtokolnia, az ideiglenes használatba vétel sokkal költséghatékonyabb – kevesebb az előállítási- és anyagköltség, valamint papírhulladék is kevesebb lesz a végén. Mindennapos példamutatással, figyelemfelkeltő előadásokkal és programokkal, direkt és indirekt módon is igyekszünk közvetíteni a könyvtárosok és a könyvtárhasználók felé azt a társadalmi felelősségvállalást, melyet képvisel a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár.

SZELEKTÍV GYŰJTŐK a könyvtári terekben

A Bródy Sándor Könyvtár minden telephelyén, mind az irodákban, mind a közösségi terekben szelektíven gyűjtjük a keletkező hulladékot.

A HEVESTÉKA szolgáltatás keretében 2019-ben 15 települési könyvtárba helyeztünk ki 2-2 db 20 literes, erősített kartonból készült szelektív hulladékgyűjtőt papír- és műanyag-hulladék gyűjtésére. Ezek a települések: Bekölce, Besenyőtelek, Boconád, Boldog, Domoszló, Ecséd, Feldebrő, Gyöngyöshalász, Karácsond, Maklár, Nagyfüged, Ostoros, Rózsaszentmárton, Tarnalelesz, Tarnaméra. Ezek a települések azt is vállalták, hogy a későbbiekben saját erőből megvalósítható programokat szerveznek a könyvtárba a környezettudatosság jegyében.

Használt elemgyűjtő található a központi könyvtárban, a gyermekkönyvtárban és a HEVESTÉKA könyvtárbuszon. A központi könyvtár bejáratánál található használt mobiltelefon, tablet-, GPS-gyűjtő, továbbá használt izzó- és fénycső gyűjtő is.

„PASSZOLD VISSZA, TESÓ!” KAMPÁNY

2022.október 4-től a „Passzold vissza, Tesó!” kampány keretében mobileszköz gyűjtő pont is lettünk, a Jane Goodall Intézet kezdeményezéséhez kapcsolódva. Felhívjuk olvasóink figyelmét erre a lehetőségre is. Az intézet Roots and Shoots csoportjához csatlakozva lehetőséget nyertünk előadók meghívására környezetvédelem témakörben.

„ZÖLD-POLC”

Könyvtárunk rendelkezik zöld dokumentumállománnyal, mely a humánökológiai szempontokat, a fenntartható fejlődést, környezettudatos gondolkodást, környezetvédelmet szolgálják. Gyarapításakor külön figyelmet fordítunk a gyerekeknek és szüleiknek szóló környezet-, természet- és állatvédelemmel foglalkozó, az ökotudatos életmóddal és a humánökológiával kapcsolatos dokumentumok gyűjtésére. A gyermekkönyvtárban külön polcon – „ZÖLD-POLC” - on is kiemeljük ezeket, a könnyebb megtalálhatóság érdekében. Kampányszerű könyvajánlókat, kiemeléseket, kisebb kiállításokat is szervezünk zöld kiadványainkból.

BÉBILLÉR MESEKÖR

A Bébillér mesekör és Mesetár évtizedes múltra visszatekintő, családoknak szóló gyermekkönyvtári programunk. A gyermekkönyvtár sokféle közösség találkozási pontja, ezért nagy a szemléletformáló ereje annak, hogy mi hogyan működünk, mi az, amit személyes példánkkal át tudunk adni a hozzánk rendszeresen járó családoknak. Foglalkozásainkon szerepet kap a környezettudatos szemlélet. Fontos számunkra, hogy a hozzánk járó gyerekek minél jobban megismerjék természeti és társadalmi környezetüket, erős érzelmi és tudatos kapcsolódás alakuljon ki bennük iránta.

Meséken keresztül, szakirodalmi könyvek segítségével, játékokkal, zenével próbáljuk foglalkozásainkon keresztül átvenni ezt a tudást. Bevált gyakorlat, hogy a foglalkozások után készítünk is a témához kapcsolódó tárgyat, ami tovább viszi bennük az elindított történetet. Ezeket a tárgyakat is nagy százalékban újrahasznosított anyagokból állítjuk elő, erre törekszünk is a tervezésnél.

PARKKÖNYVTÁR - TRICIKLI

A Parkkönyvtár, mint szolgáltatás is ezt a szemléletet erősíti. Olvasóinkat a Szmercsányi Lajos Érsekkertbe invitáljuk, ahol a nyári melegben a hús lombok alatt olvashatnak, játszhatnak. A könyveket tricikkel szállítjuk ki, a látogatókat kényelmes parkbútorok fogadják. Ebben az időszakban programokat is szervezünk erre a helyszínre.

ÖKOESTÉK RENDEZVÉNYSOROZAT

Havonta megrendezett előadássorozat a fenntarthatóság, a megújuló energia, a környezetvédelem, a környezeti nevelés, az együttélés, a környezettudatosság erősítése érdekében. Ezek célja, hogy hazai és helyi szakértők tolmácsolásával felhívjuk a vonzáskörzetben élők figyelmét a környezet- és természettudatosságra, a fenntartható fejlődés lehetőségeire

DISKURZUS – gyermekkönyvtári módszertani műhely könyvtárosoknak

A módszertani műhely keretén belül összejöveteleinken nincs műanyag eszköz az étkezésnél, a résztvevők által készített batyus ebédet fogyasztjuk, valamint a megyénkben dolgozó települési könyvtáros, iskolai könyvtáros résztvevők saját bögréjüket otthonról hozzák magukkal.

MATATÓ foglalkozások

A babáknak tartunk „Matató” foglalkozást, ahol a szülőket tanítjuk, hogyan lehet kreatívan, élményszerűen tanítani a kicsiket, segíteni őket a világ megtapasztalásában. A környezettudatos szemlélet itt is megjelenik az egyes filléres anyagok, termékek újra hasznosításában.

HEVESTÉKA könyvkiszállítás

A megye könyvtárainak ellátásában is figyelünk a költséghatékonyságra és fenntarthatósági szempontokra. A KSZR szolgáltatások keretében a könyvkiszállításoknál célunk a gyűjtemény sokoldalú hasznosítása. 80 tagkönyvtárunk számára három havonta biztosítunk a legújabb dokumentumokból 200 db-ot. Ezeket a könyveket cirkuláltatjuk a KSZR könyvtárak között, hogy mindenhová eljussanak az új könyvek, de ne kelljen mindenhová külön megvenni őket.

A tartós letétbe vásárolt könyveket előzetes egyeztetés után, a helyi igényeknek megfelelően vásároljuk meg a könyvtárak számára, elkerülendő a felesleges dokumentumok beszerzését.

HEVESTÉKA KÖNYVTÁRBUSZ

A megyében 23 kistelepülésen a könyvtári ellátást könyvtárbusszal oldjuk meg, amelynek működési költsége – különösen egy településre vetítve a költségeket – lényegesen olcsóbb, mintha a könyvtárhelyiségeket kellene fűteni, világítani, új dokumentumokkal ellátni.

A buszon szelektív hulladék- és használatelm gyűjtők vannak elhelyezve, tervezzük a „Passzold vissza, tesó!” kampány kiterjesztését a megye településeire.

2021-ben az adventi programsorozat részeként Dobó téren részt vettünk a könyvtárbusszal Eger MJV Klímavédelmi pályázatának keretében a lakosság szemléletének formálásában. Az érdeklődők a buszon tölthették ki a klímatudatossági kérdőíveket, melyet vászontáskával, újrahasznosított tollal és jegyzetfüzettel honorált a város.

HEVESTÉKA továbbképzések, szakmai napok a környezetvédelem jegyében

2020. Besenyőtelek – KSZR szakmai nap

Téma: környezettudatos gondolkodás, előadások, könyvajánlók, majd látogatás a kétút-közi Graefl ökomajorba

2022. Gyöngyös - Megyei szakmai nap

Téma: Zöldkönyvtár, előadások, bemutatók 2 IFLA Zöldkönyvtári díjas könyvtárból

FAÜLTETÉSSSEL TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKÉRT

Múzsák ligete

Eger legnagyobb és legszebb közparkjában, a település szívében található Érsekkertben kapott helyet a Múzsák Ligete, mely a város irodalmi tiszteletadásának egyik fontos helyszíne. Itt áll a város két nagy írója: Gárdonyi Géza és Bródy Sándor szoborcsoportja, Varga Imre szobrászművész alkotása. A szoborcsoport mellett könyvtárunk koordinálásával, Alexander Brody kezdeményezésére évről évre, jeles alkalmak idején (pl. Ünnepi könyvhét), jeles írók, költők és művészek ültetnek el egy-egy facsetetét. Az elmúlt évtizedben Alexander Brody, Eszterházy Péter, Faludy György, Csányi Vilmos, Márton László, John

Lukacs, Kányádi Sándor, a Kaláka együttes, Gárdonyi Emőke, Lackfi János, Varró Dániel ültettek fát.

"Ültess fát, olvass alatta könyvet!"

A Mezőkovácsházi Városi Könyvtár 2019-ben indította el az "Ültess fát, olvass alatta könyvet!" akciót. Célja, hogy a magyarországi könyvtárak összefogásával felhívják a figyelmet a környezettudatosságra, a klímaváltozásra és az ültetéshez kapcsolódó programokkal az olvasásnépszerűsítésre. A 2019-es évben a programhoz 191 könyvtár csatlakozott és közel 1000 könyvtárfát ültettek el. A Bródy Sándor Könyvtár egy fa vásárlására és a hozzá kapcsolódó rendezvény lebonyolítására kapott lehetőséget. Az Életfa Környezetvédő Szövetséggel egyeztetve *Tilia cordata* Greenspire, kislevelű hársfára esett a választásunk, mely a kiválasztott hely már meglévő faállományához illeszkedik. 2020. november 3-án került sor a fa elültetésére széleskörű sajtónyilvános esemény kíséretében Egerben, a Kossuth Lajos utca 12. sz. belső udvarában.

TE SZEDD! Önkéntesen a tiszta Magyarországért

Intézményünk csatlakozott az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség által meghirdetett országos szemétszedési akcióhoz, hogy az emberek szűkebb és tágabb környezete megtisztuljon az eldobált szeméttől, másrészt pedig a szemléletformálás, hogy minél több ember figyeljen oda környezetére, és minél kevesebbet szemeteljen. Eger város önkormányzata felhívására évente részt veszünk szemétszedési kampányban.

HEVESTÉKA programok

A megye könyvtárainak használói körében minden korosztály számára kínálunk olyan könyvtári programokat és előadásokat, amelyek elősegítik a környezettudatos szemlélet kialakítását, ezáltal hozzájárulhat ahhoz, hogy mind a felnövekvő nemzedék, mind az idősebbek számára evidens legyen, hogy mindenki egyénileg is felelősséggel tartozik a környezetünk megóvásáért:

Három éve az Országos Könyvtári Napok tematikája a környezetvédelemre épült. Ennek keretében készítettünk egy online kitölthető ÖKO-kvizt, melynek kérdései a környezettudatosság gyakorlati lépéseit ismertette meg a kvízt kitöltő emberekkel.

A települési könyvtárak számára készített, a következő évben választható programokat és előadókat bemutató programkínálatot - mely egy 25-30 oldalas kiadvány -, csak online tesszük elérhetővé.

Környezetvédelem témában meghirdetett HEVESTÉKA PROGRAMJAINKBÓL:

Ökomesék a Számptalan Szemétről - a szemét újra hasznosításának a lehetőségeiről
Csepü, Lapu, Gongyola – hagyományörzés, fenntartható gazdálkodás a régi világban
Zöldség nem zöldség - interaktív szemléletformáló előadás
Csupa Praktika és az Egészség a Kamrából – programsorozatok felnőtteknek
Kovászkaland - gyakorlati ismeretek az otthoni kenyérsütés technikáiról
Természetközeli élet, kertelés a BanyaTanyával - előadássorozat
Környezeti neveléssel kapcsolatos előadások a természetről - 3 témacsoportban

KERÉKPÁROSBARÁT MUNKAHELY

Intézményünk 2020-ban elnyerte a Kerékpárosbarát Munkahely címet. Minden könyvtári telephelyen biciklitároló várja a kerékpárral érkezőket. Könyvtári napok keretében olvasóink is részt vehetnek a közös kerékpáros kirándulásainkon, túráinkon. Minden évben kerékpártúrát szervezünk a Tisza-tó megkerülésére, részt veszünk Eger város „Bringás reggeli” kampányában.

SZATYORKÖLCSÖNZÉS

Szatyor kölcsönző szolgáltatásunkkal, bevásárló kosarak vásárlásával a műanyag szatyrok ellen vettük fel, a harcot.

BRÓDY ANTIKVÁR

Leselejtezett dokumentumainkat évente többször is kiadásával elajándékozással újra hasznosítjuk.

MAKERSPACE

A könyvtárban bevezetett új eszközöknek köszönhetően rendszeresen szervezünk könyvtártúrákat iskolás csoportoknak és a nagyközönségnek egyaránt. A digitális eszközök használatának megismertetésével a gyermekek a zöld életmódról és a környezetről játékos és interaktív módon juthatnak információhoz. Ezen a területen is egyre bővülnek szolgáltatásaink. Varrógépet és társasjátékot is kölcsönzünk. Közös varróműhelyt alakítottunk ki, ahol szatyrokat, szütyőket, kisebb tárgyakat készíthetnek az érdeklődők a kreatív hobbi szakirodalom felhasználásával.

KREATÍV újrahasznosítás

Könyvtárközi kölcsönzés keretében mindig újrahasznosított borítékokban, dobozokban adjuk postára a csomagokat. Kézműves foglalkozásainkon is szerepet kap a környezettudatos szemlélet. Tárgyainkat újrahasznosított anyagokból állítjuk elő. Bemutatjuk, hogy a maradék anyagokból kreativitással mennyi hasznos dolgot lehet készíteni.

PLASZTIK KÁRTYA, ECARD szolgáltatás

2022. nyarától folyamatosan kivezetjük szolgáltatásainkból a műanyag tasakok és papír olvasójegyek használatát. Helyette plastik kártyát vezetünk be. Olvasóink körében népszerűsítjük az ecard szolgáltatást, mellyel online követni tudják könyvtári tagságukat és kölcsönzési határidejüket.

TINIZUG

Az interneten felnőtt generációkat az általuk előnyben részesített technológián keresztül szólítjuk meg. Az e-könyvek elérhetővé tételével bekapcsolódhatnak azok a digitális bennszülöttek is, akik szívesebben lépnek interakcióba az elektronikus eszközökkel, mint a könyvekkel. Azzal, hogy a könyvtárban digitális eszközöket biztosítunk az e-olvasáshoz pl.: a Tini-zugban e-book olvasón kötelező olvasmányokat, találkozókat.

LAPTAPÍR

Laptapír szolgáltatásunkkal (iPadon 120 magazint) a nyomtatott folyóiratok, újságok helyett elektronikus újságolvasást biztosítunk, amely költségghatékonyabb és anyagtakarékosabb a nyomdai előállításnál, a lapválasztékot pedig jelentősen bővíti.

Partnerség, együttműködés

- *Magyar Könyvtárosok Egyesülete Heves Megyei Szervezet*

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének Heves Megyei Szervezete képviseli a vármegye könyvtárosait. Civil egyesületként szorosan együttműködik a Bródy Sándor Könyvtárral, hiszen tagjai legnagyobb részét a könyvtár munkatársaiból kerülnek ki.

A Heves Megyei Szervezet szintén elkötelezett a környezettudatos munka iránt, ezért igyekszik programjaiban is ezt a szemléletet követni. Az eseményeinkre szóló meghívókat kizárólag emailben vagy a közösségi oldalainkon osztjuk meg tagjainkkal. A rendezvények ügyintézését elektronikusan intézzük, igyekszünk a nyomtatási költségeket a lehető legkevesebbre vagy teljesen lecsökkenteni, így például a közösségfejlesztő programként szervezett színházlátogatások jegyeit nem nyomtattuk ki, hanem e-mailben juttattuk el a résztvevőknek.

A tagjaink nyilvántartását szintén elektronikusan tároljuk a hivatalos egyesületi Google-fiók Drive tárolóhelyén, a tagságnak szóló dokumentumok megosztásához szintén a felhőszolgáltatást vesszük igénybe.

Az MKE Heves Megyei Szervezet munkája során törekszik a nem pazarló, takarékos működésre. A Heves megyei könyvtárosok képviselőjeként fontosnak tartja a fenntartható munka és a zöldkönyvtári szemlélet elterjesztését munkatársai és tagjai között. A jövőben ehhez igazodva szeretnénk előadásokat és szakmai napokat szervezni.

- *Eger MJV Önkormányzat*

Könyvtárunk rendszeresen kitelepül Eger város öko rendezvényeire, ahol részt veszünk a lakosság szemléletformálásában, sokszínűen, játékos formában mutatjuk be szolgáltatásainkat és környezettudatosító tevékenységünket. Pl. A Föld Napja, Autómentes Nap, Eger Civil ünnep.

Egyre többször vesszük igénybe a tömegközlekedést rendezvényeinkre való eljutáshoz. Népszerűsítjük az aktív kikapcsolódást, a természetjárást, kerékpározást. A hagyományos nyári Tisza-tavi kerékpártúránkra a résztvevőkkel vonattal utazunk el a Tisza-tóhoz. Közösségépítő gyalogtúrákat is szervezünk, úticélunkhoz, ha messzebb van, autóbusszal vagy vonattal jutunk el. Rendezvényeinken a frissítőt nem eldobható étkezéslettel tálaljuk, hanem üvegpoharakkal, bögrékkel, tányérokkal.

- *Jane Goodall Intézet*

Magyarországon 2006-ban jött létre az intézet, kiemelkedő kezdeményezése két alapvető területre osztható fel: az állatvédelem és a környezeti nevelés. Könyvtárunk 2021-ben vette fel a kapcsolatot a Jane Goodall Intézettel, így 2022-ben csatlakoztunk az állatvédelmi

kampányokhoz. Több ponton is igyekszik intézményünk bekapcsolódni a szervezet programjaiba és kampányaiba.

- *Bükk Nemzeti Park*

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság és a Bródy Sándor Könyvtár januárban egy új előadás-sorozatot indított útjára **Természetmegőrzési Műhely** címmel. Az előadások céljából aktuális természetvédelmi témák, problémák ismertetését tűztük ki, továbbá ezen alkalmon lehetőséget biztosítunk a közös gondolkodásra, kapcsolatépítésre is.

- *Életfa Környezetvédelmi Egyesület*

Több évtizede szoros kapcsolatot ápolunk az Életfa Környezetvédelmi Egyesülettel, ennek az együttműködésnek köszönhetően több sikeres előadás valósult meg a könyvtárunkban. Több környezettudatos programjukhoz, valamint kezdeményezésükhöz is kapcsolódunk, mint a már említett „Ültess fát, olvass alatta egy könyvet”.

- *Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület helyi csoportja*

A jövőben pedig szeretnénk csatlakozni a madárbarát munkahely programjukhoz, odúk, etetőik kihelyezésével.

- *“Stop! Csomagolás” csomagolásmentes bolt*

Foglalkozások egyes kézműves anyagait a boltban vásároljuk.

Pályázatok

Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatásban részesült a **TOP-6.3.2-15** számú, „Zöld város kialakítása” című felhíváson. „**Belvárosi terek komplex megújítása**” című projekt megvalósításához szükséges „Soft” tevékenységek tartalmának megvalósítására „Zöld város kialakítása” című pályázati felhívás szerinti kialakítására és azoknak a projekt végrehajtása során történő megvalósítására a Bródy Sándor Könyvtár kapott megbízást.

A kidolgozott projektjavaslat a környezettudatosságra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és integrált szemlélet erősítését segítő olyan tartalmak megvalósítását célozta, amely a lakosság és a helyi civil szféra számára támogatást ad a helyi identitás erősítéséhez, a közösségformáláshoz, a kulturális értékek közvetítéséhez. A „soft” projektelemek hozzájárultak ahhoz, hogy a város lakói a fenntartható fejlődés aktív részeseivé váljanak, ismereteik szélesedjenek, a környezettudatos szemlélet a mindennapok részévé váljon.

A támogatott projekt részeként intézményünk következő „soft” elemeket valósította meg:

- *Irodalmi ZöldSziget*: helyi társadalmi akcióorozat a város frekvenciált pontjain utcaművészeti programokkal (szabadtéri környezettudatosságot erősítő irodalmi és zenei programok, kiállítások)
- *Öko-könyvtártúra*: kreatív, természetvédelmi ismereteket közvetítő akadálytúra-sorozat családok, az ifjúsági korosztály számára a város közösségi és könyvtári tereiben, a megújult belváros, az északi és déli városrész terein

- *Megújuló KönyvTár*: a helyi környezettudatosság elfogadását segítő tájékoztatói, szemléletformálási és oktatási akciók, kézműves foglalkozások, programok, előadássorozatok

„Nagy Könyves Beavatás”: kreatív olvasásnépszerűsítő, a környezet- és energiatudatos szemléletet erősítő ismeretterjesztő online játéksorozat, rendezvénysorozat.

A „soft” programelemek fő célcsoportja: családok, ifjúsági és gyermek korosztály voltak. E mellett megszólítottuk a civil szervezeteket, a nyugdíjasokat, az aktív korú felnőtt lakosságot, a városba látogató turistákat is.

Zöld irodák

Az infokommunikációs technológiák robbanásszerű fejlődése nagy mértékben átalakította a hagyományos munkahelyei, irodai környezetet. Ezzel együtt az energiafelhasználás fokozódott az irodai környezetekben. Szerencsére a hálózati infrastruktúrák fejlődése elősegítette az erőforrások megosztását, lásd a központi vezérelt hardverek esetét. Ezek a technológiák helyet találtak könyvtárunk technológiai ökoszisztémájába, így több eszközt is megosztva használunk az irodai környezetben. A kevesebb hardver kevesebb villamos energiát igényel, a centralizált erőforrás következő lépcsőfoka a hálózati infrastruktúra bővítése volt.

A világhálón való jelenlét az irodai alkalmazások és eszközök területén is megfigyelhető. Ezt a trendet a világméretű járvány helyzet nagy mértékben felfokozta, amely nem csak a hardverek flexibilis elérését, hanem a kommunikációs csatornákat is átalakította. Ez nagy mértékű energia megtakarítást eredményezett, amely több nem tudatos környezetbarát megoldást hozott. A felismert és jól bevált változtatások napjainkban is megmaradtak és direkt módon továbbfejlesztésre kerültek.

Irodai szelektív hulladékgyűjtés

A hulladékokat szelektíven gyűjtjük Recobin típusú gyűjtőkben: a tovább nem hasznosítható papír- és műanyag hulladék külön kartondobozokba kerül.

Műanyagmentes irodák

Nem használunk nylonzacskókat, papírtörlőt és eldobható papír- és műanyag poharakat

Dokumentumok beszerzése

A munkatársak környezettudatos szemléletét jelzi, hogy a könyvbeszerzés során soha nem egyesével, vagy kis csomagokban, hanem mindig nagyobb, de még kezelhető adagokban rendeljük meg a szállítmányokat. A könyvtár beszerzési partnere a Bookline Webáruház, ami részben a GLS logisztikai vállalattal szállítatja ki a megrendelt könyveket. A GLS elektromos teherautót használ ehhez, mellyel a belváros széndioxid-terhelését csökkenti. A könyvbeszerzésekben a környezettudatosságra nevelő, népszerűsítő kötetek megvásárlásával hozzájárulunk a könyvtár felhasználóinak szemléletformálásához.

Csomagoló anyagok újra hasznosítása

A könyvszállítmányok csomagolását igyekszünk újra hasznosítani. Ha a csomagolás sértetlen, vagy csak kis mértékben sérült, eltesszük, hogy később a kiszállításoknál, könyvek postázásánál felhasználhassuk azt. A könyvszállítmányokat a Bookline újrahasznosított papírból készült kartondobozokban szállítja, melyeket szintén felhasználunk, helyhiány esetén az illesztések mentén felvágva, összehajtva, helytakarékosan tároljuk. A dobozokat nem csak a mi csoportunk használja újra, a könyvtárban minden csoport számára biztosítunk dobozokat, ha igénylik. A régi nyomtatványokat, amiken van üres felület, felvágjuk, hogy jegyzetpapírként hasznosítsuk újra

Nyomtatás csökkentése

A rendelések során keletkező adminisztratív anyagokat, okmányokat, számlákat stb, csak végszükség esetén nyomtatjuk ki, a magunk számára megőrzendő anyagokat elektronikusan, a felhőszolgáltatást igénybe véve tároljuk. Ugyanígy járunk el a postán küldött számlákkal is, melyeket szkennelve tárolunk, a régi gyakorlattól eltérően már nem másolunk belőlük másodpéldányt. A munkánk során használt dokumentumok közül csak azokat nyomtatjuk ki, vagy fénymásoljuk le, amiket feltétlenül szükséges és a többoldalas dokumentumokat kétoldalasan nyomtatjuk ki.

Otthoni munkavégzés

A pandémia alatt az otthoni munkavégzésre készített segédanyagokat a Google Drive-on osztottuk meg a könyvtár többi dolgozójával, a felületről bármikor elérhetőek, így nem kellett fölöslegesen kinyomtatnunk azokat. A feldolgozási segédleteket, a könyvtári raktározási táblázatot, szintén nem szükséges nyomtatni, hiszen a Drive-on vagy a Könyvtári Intézet honlapján elektronikusan elérhetőek és kiválóan használhatóak.

Javítások

A szétesett, elszakadt könyveket a könyvkötő végzettséggel is rendelkező munkatársunk szakszerűen megragasztja, speciális ragasztószalaggal a szövegbe beletépett papírt is hibátlanul megtudja javítani. Így kizárólag a javíthatatlan és elavult dokumentumokat kell selejtezni, csökkentve ez által a beszerzési költségeket.

Energiafelhasználás hatékonyságának növelése

Nem használunk minden irodában klímát – nyáron árnyékolunk, télen nem fűtünk feleslegesen. Több irodánk régi műemléképületben van, sajnos az ablakok is régiek, azért, hogy ne hűljön ki az helyiség, ablakpárnákat helyeztünk el az ablaktáblák közé. Az irodák világítását energiatakarékos LED-izzók biztosítják. Ha elhagyjuk az irodát, az utolsónak távozó kolléga mindig lekapcsolja a villanyt. Ha a számítógépeket hosszabb ideig nem használjuk, kikapcsoljuk, ugyanígy odafigyelünk rá, hogy a monitorok és a hosszabbítók billelőkapcsolóit is lekapcsoljuk.

Közlekedés

A munkába járást a közösségi közlekedési eszközökkel vagy gyalog oldjuk meg. Ha az időjárás lehetővé teszi, kerékpárt is használunk, melyhez segítséget nyújt, hogy az intézményünk kerékpárosbarát munkahely, van kialakított, biztonságos kerékpártárolónk.

Költséghatékony szállítás szervezés

A KSZR-es könyvtárakba a könyvkiszállítás tervezésekor az egymáshoz közeli településeket egy napra szervezik, ezzel csökkentve az üzemanyag költséget.

A környezet zöldítése

Szeretnénk munkakörnyezetünket növényekkel gazdagítani, különös tekintettel a külső terekre, amivel egyrészt esztétikusabbá és az élővilág számára élhetőbbé tehetjük a könyvtár környezetét. Az udvaron virágokat ültettünk, a madaraknak újrahasznosított itatókat tettünk ki. Tétre madáretetőt készítünk, amelyet feltöltünk madáreleséggel.

A jövőben is kutatjuk a további lehetőségeket. Más könyvtárak és egyéb intézmények jógyakorlataiból merítünk, hogy napról napra, lépésről lépésre haladjunk együtt a környezetünk megóvása érdekében.

Energetika

Folyamatos törekvés figyelhető meg a fenntarthatóbb környezet megteremtésében a könyvtár összes területén. Az energiateljesítmény csökkenése érdekében tudatos döntések sorozata áll, könyvtárunk vezetése által képviselt technológiai fejlesztések jól harmonizálnak a környezetbarát intézményi törekvésekkel. Cél az energiateljesítmény tudatos csökkentése, a lehető legkisebb ökológiai lábnyom előidézése. Jól megfigyelhető intézményünk törekvése mind az IKT, mind az épületenergetika területén.

Épület energetika

A könyvtár meglévő adottságait figyelembe véve az intézményünk elkötelezte magát az energiateljesítmény csökkenése mellett, erre rendszeresen felhívjuk dolgozóink figyelmét. Fenntartói támogatással korszerű és energiateljesítmény levegő-levegő típusú hőlégszivattyús központi vezérelt fűtő-, hűtő rendszer került beüzemelésre a Központi Könyvtár területén. A könyvtári terek ergonómiájában fontos szerepet kap a megfelelő fényforrás, ezen a téren is teljeskörű korszerűsítés történt. Az intézmény minden épületében és helyiségében kis fogyasztású LED fényforrások biztosítják a megfelelő megvilágítást.

Az intézményben felelhető régi On/Off klímákat újrahasznosítás céljából átadtuk és új környezethatékony levegő/levegő típusú inverteres klíma berendezések lettek telepítve. Ezek mindegyike nagy energiateljesítményű SCOP értékkel rendelkeznek.

Közműszolgáltatások használata

Könyvtárunk számos közműszolgáltatást igénybe vesz, amelyek mindegyikének kiemelt feladatunk a megfelelő és gazdaságos felhasználása. Intézményi infrastruktúránk számos ponton korszerűsítésen esett át az elmúlt évek során, ezen fejlesztések mindegyike a hatékonyság, a gazdaságosság és a környezettudatos felhasználásra fókuszált.

Városunk közmű hálózatai számos ponton korszerűnek tekinthetők és ezek harmonizálnak telephelyeinken található végpontjaikkal. Magas prioritást élveznek a szabályos és jogszabályi előírásoknak megfelelő közüzemi szolgáltatások használata.

Intézményünk villamos energia-, földgáz-, távhő-, szennyvíz-, ivóvíz-, távközlési-, valamint hulladékgazdálkodási szolgáltatásokat vesz igénybe. Ezek mindegyikénél kiemelten fontos a pazarlás elkerülése, ez nem csak az intézményben történt felhasználásuk folyamatos kontrolálásával történik, hanem rendszeres felülvizsgálatukat is elvégzi könyvtárunk műszaki ügyeiért felelős személyzete.

Infokommunikációs eszközök

Az IKT területén beszerzett és használt eszközöknél is nagy hangsúlyt fektettünk az energetikai besorolásra. Minden 2022-es beszerzésű számítógép Energy Star és TCO certifikációval rendelkezik, valamint több elavult dolgozói munkaállomást újrahasznosított (TechSavers) számítógépre cseréltünk.

Az informatikai osztályon az környezettudatosság jegyében, az elévült, sérült számítógép felhasználásával újszerű munkaállomásokat helyez vissza a megfelelő munkakörnyezetbe.

A nagy fogyasztónak tekintett szerverszámítógépek és storage-ek többsége kikerült dedikált szerverparkba az intézményből, illetve a storage eszközöket lényegesen kisebb fogyasztású hardverekre (NAS) cseréltük. A digitális tartalmak folyamatos bővülése, folyamatosan bővülő tárhelyigényt eredményez, így nagykapacitású központi tárolóinkat kis fogyasztású lemeztömbbel bővítettük 2022-ben.

A felhőalapú technológiák segítségével intézményünk saját hardver- és szoftver erőforrásai helyett, egy jól strukturált és hatékonyan kihasznált szerverkörnyezetet használhat. A rendelkezésünkre álló saját felhő szolgáltatásunk így egy hibrid felhőszolgáltatást alkot, amely lényegesen kisebb villamosenergiát és humán erőforrást igényel.

A telekommunikáció területén hibrid megoldást alkalmazunk, amely osztott erőforrást biztosít a telekommunikációs és az infokommunikációs eszközök között. Az itt alkalmazott smart hardverek költséghatékony és energiahatékony felhasználást eredményeznek.

Tervek

- A Jane Goodall Intézet Roots and Soots csoportjaként tervezzük előadók meghívását, akik a fenntartható étkezéssel, vagy a természetes, illetve a mesterséges környezettel kapcsolatos előadásokat, gyakorlati útmutatókat adnak. Reméljük az intézettel való kapcsolat a további években is gyümölcsöző lesz számunkra, minél több előadót vendégül láthatunk környezetvédelem témában.
- Szeretnénk, ha lenne a könyvtárnak egy közösségi biciklije, amivel iskolákba, óvodákba, más telephelyeinkre eljuthatnánk.
- Kréta táblát tervezünk felállítani a gyermekkönyvtár bejáratához, melyen az aktuális programok jelennének meg, ezzel minimalizálva a szórólapok ill. plakátok mennyiségét.
- Szeretnénk bekapcsolódni a zöldkönyvtári hálózatba, ami irányt mutat az ökotudatos gondolkodás terjesztésére, elmélyítésére, a tudásmegosztásra.
- A könyvtár hátsó udvarán „zöld olvasóterem” kialakítását tervezzük, ahol csendes környezet várja a látogatókat. A természetes környezetben olvasóink élvezhetnék a szabadban olvasás lehetőségét és számos foglalkozásnak biztosítana helyszínt.

- Eger és térsége környezetvédelmének témájában, környezeti értékeinket bemutató fotópályázat olvasóink számára, melyből kiállítást is rendezhetnénk.
- Városszépítő akciókban való részvétel (virágosítás, zöldfelületek kialakítása, hulladékszigetek felszámolása, szemétszedés).
- Szeretnénk csatlakozni a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Madárbarát Munkahely programjához, ennek keretében B-típusú költőodút helyezünk ki, nyáron itatótálcát állítunk, és szeretnénk kitenni több madáretetőt is.
- Zöld sziget, ökosarok kialakítása létrehozása a könyvtárban: külön kis olvasótér kialakítása a könyvtáron belül, ahol sok növény és folyamatosan frissülő könyvállományt helyezünk el.
- Esővíz gyűjtéssel kívánjuk megoldani az intézményben található növények locsolását, valamint az étkezőben egy szobai komposztálót helyezünk el, így a növények táplálékban gazdag szerves anyaghoz jutnak ennek segítségével.
- Elektromos autó beszerzése és töltési pont kialakítása, saját napelemlről történő táplálással. Segítségével az agglomerációban található összes célállomás hatékonyan és környezettudatosan elérhetővé válik.
- A KSZR könyvtárak ellátása nagyobb kapacitású gépjárművel, ennek hatására kevesebb kiszállítással is teljesíthetők lennének a kötelezettségvállalásaink.
- A szerződött takarítócégek kötelezése a környezetbarát tisztítószer alkalmazására, valamint környezettudatos hulladékgazdálkodásra. Segítségükkel kontrollált környezetet teremthetünk a takarítás során felhasznált eszközök és alapanyagokról.
- Előnybe kell részesíteni a helyi vállalkozásokat és a helyi beszállítókat. Bizonyos termékeknél fokozottan kell figyelni a helyi termelők és közösségek áruira.
- Sharing economy – a „ritkán használt” tárgyak kölcsönzése. A fölösleges vásárlások és eszköz felhalmozás helyett a könyvtár biztosítja a szükséges eszközt és a használatához nélkülözhetetlen információt.
- Épületautomatizálás (Smart Home) bevezetésével költség- és energetika- hatékonyságban lehetne üzemeltetni az intézményünket. A fenntarthatóságot az erőforrásain optimalizálásával tovább lehetne növelni.
- Szolaris energia felhasználása a lehető legtöbb területen, ilyen lehetőség a telefonok, tabletek és a laptopok töltése, illetve a használati melegvíz előállítás a napenergia segítségével.
- Előregedett, régi nyílászárók cseréje, esetleges felújítása.

Konklúzió

A Bródy Sándor Könyvtár Környezetvédelmi munkacsoportja rengeteg hasznos információt gyűjtött össze az intézmény minden területéről. Ennek az alapos környezetorientált feltérképezésnek köszönhetően jött létre ez a dokumentum, amely könyvtárunk számára nyújt előnyös információkat. A dokumentum segít megérteni az intézményünk környezetre gyakorolt hatásainak komplexitását, valamint rávilágít a jó gyakorlatainkra. Természetesen nem csak a tapasztalatokról számol be, hanem igyekszik célokat is kitűzni az aktuális trendek és elvárások irányába.

A környezetvédelem nem elvárás, hanem kötelezettség bármilyen intézményről is legyen szó, ez fokozottan igaz a kultúra területén. A könyvtárak mindig élen jártak a releváns

információk megosztásában és az értékeke megóvásában. A legnagyobb érték a Földünk és élővilága, ezt csak együttes erővel tudjuk megőrizni. A Bródy Sándor Könyvtár törekszik, hogy példaértékű intézményi szerepkörét ne csak a kultúra, hanem a környezetvédelem területén is kamatoztassa. Igyekszik fontos szerepet vállalni régiónk edukációs folyamataiba, a környezetvédelem területén belüli érzékenyítésében, valamint a szakszerű és hiteles tájékoztatására törekszik.